

Handläggare
Anna Edström
Telefon: 508 28 760

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2014-04-08 p.21

Motion om starkare skydd för viktiga ekologiska spridningsvägar

Remiss från kommunstyrelsen stadsmiljöröreln dnr 129/2014

Förvaltningens förslag till beslut

- 1 överlämna och åberopa tjänsteutlåtandet som svar på motionen
- 2 justera ärendet omedelbart

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Katarina Luhr, Jonas Eklund och Elina Åberg (alla MP), har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att

1. Miljöförvaltningen ska få i uppdrag att inventera och peka ut grundläggande ekologiska spridningsvägar och biotoper i Stockholm som ska ges starkare skydd än idag, och där förstärkningsåtgärder och restaureringsåtgärder ska utföras.
2. Staden ska utreda möjligheten att skydda viktiga biologiska spridningsvägar som biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.
3. Staden ska ge viktiga ekologiska spridnings samband ett starkare och mer långsiktigt skydd, dels genom att inrätta naturreservat eller biotopskyddsområden enligt miljöbalken, dels genom att teckna naturvårdsavtal med markägarna och/eller bättre utnyttja plan- och bygglagens möjligheter att reglera vegetation i detaljplaner och tillägsbestämmelser.

Motionärerna anser att samtidigt som byggandet av bostäder måste ökas så riskerar viktiga ekologiska spridningsvägar att gå förlorade om stadsplaneringen inte sker omsorgsfullt, genomtänkt och reglerat (bilaga 1).

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utarmningen av den biologiska mångfalden kan vara det största miljöhotet globalt sett. Varje dag försvinner mellan hundrafemtio och tvåhundra arter som en följd av exploatering, miljögifter samt ett allt mer intensivt jord- och skogsbruk och fiske. I Sverige är artrikedomen ofta större runt städerna än på landsbygden, där många naturtyper rationaliserats bort i det moderna skogs- och jordbruket. I Stockholm finns till exempel ekmiljöer som är unika ur ett europeiskt perspektiv, vilket innebär ett särskilt ansvar.

Undersökningar visar också att det rika växt- och djurlivet värderas högt av stockholmarna. De nära och lättillgängliga naturupplevelsorna berikar stadslivet och är en uppskattad del i många vardag.

I miljöprogrammet för Stockholms stad finns bland annat delmålet ”Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas”.

Miljöförvaltningen har, i samråd med andra förvaltningar via stadens naturvårdsnätverk, definierat och kartlagt de särskilt betydelsefulla områdena (ESBO) inom Stockholms ekologiska infrastruktur. Karteringen har gjorts utifrån stadens befintliga ekologiska faktaunderlag. Den beskriver det nätverk av kärnområden, särskilt betydelsefulla livsmiljöer för skyddsvärda arter samt särskilt betydelsefulla spridningsvägar som är oersättliga för att bevara Stockholms biologiska mångfald.

Kartan är ett sektorunderlag och ska ses som en signalkarta. Materialet presenteras i ”Den gröna promenadstaden”, som är avsedd att bli ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. I dokumentet anges som en strategi att en utgångspunkt för planering, utveckling och skötsel ska vara att upprätthålla eller stärka funktionerna i Stockholms ekologiska infrastruktur, så att ett rikt växt- och djurliv bevaras. De för Stockholms biologiska mångfald särskilt betydelsefulla spridningsvägarna har som nämnts ovan kartlagts och redovisats i ”Den gröna promenadstaden”. Det är dock viktigt att ESBO-materialet finns tillgängligt i en form som är användbar för stadens planerare, konsulter med flera. Miljöförvaltningen arbetar därför nu med att tillgängliggöra materialet via stadens hemsida i en skala som lämpar sig för en ”signalkarta”, d v s en karta som signalerar värdefulla områden som behöver studeras mer i detalj.

Kartmaterialet visar var de mest betydelsefulla ekologiska strukturerna finns i landskapet, men behov av skydd och förstärkningsåtgärder för dessa har inte pekats ut. Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att få till stånd en inventering och analys av hur det ekologiska nätverket kan

upprätthållas och förstärkas i praktiken. Inventeringen kan utmynna i konkreta förslag på lämpliga förstärkningsområden och – åtgärder, som även kan användas vid ekologisk kompensation i samband med genomförandet av 140 000 nya bostäder. Analysen kan sedan utgöra ett underlag till de lokala parkplanerna och områdesplanering, samt till nästa översiktsplan.

När staden växer kommer obebyggd mark att behöva tas i anspråk. Av planeringsunderlaget ”Bostadspotential Stockholm” framgår att 140 000 bostäder kan byggas utan att inkräkta på värdefull naturmark, som exempelvis de kommunalt viktiga spridningsvägarna, mer än till en mindre del. Staden kommer fortfarande att behöva väga intresset för bostäder mot andra intressen, som till exempel biologisk mångfald, i varje enskilt fall. Det är dock förvaltningens bedömning att ESBO-nätverket utgör en grundförutsättning för stadens biologiska mångfald. Utifrån perspektivet biologisk mångfald är därmed den ingående naturmarken i nätverket oersättlig.

Sammantaget betyder det att underlag som redovisar sammanhängande områden som är av ekologisk särskild betydelse kommer att bli än viktigare för att långsiktigt kunna behålla biologisk mångfald i såväl Stockholm som i regionen. Stadsbyggnadskontoret planerar att under 2014 analysera vilka delar av ESBO-nätverket som även är av regional betydelse. Förvaltningens kompetens har efterfrågats och förvaltningen kommer att bidra i detta arbete.

Miljöförvaltningen anser också att frågan om hur funktionen i de viktigare spridningsvägarna bäst säkras, med avseende på markanvändning och skötsel som innebär förstärknings- och restaureringsåtgärder, behöver studeras vidare. Ytterligare studier behövs även i avseendet starkare juridiskt säkerställande. Flera instrument står till buds som naturreservat, biotopskydd, detaljplanbestämmelser och naturvårdsavtal.

Förvaltningen vill dock även understryka att information och kunskapsspridning till stadens handläggare, markägare och skötselansvariga har stor betydelse. Det skulle underlätta genomförandet av 140 000 nya bostäder om markanvisningar skedde genom gemensam beredning inom staden där frågor om stadens ESBO-nätverk och biologisk mångfald skulle avhandlas.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att det kartlagda ESBO-nätverket i ”Den gröna promenadstaden” är det underlag som

efterfrågas, det vill säga, vilka biotoper och spridningsvägar som på en övergripande nivå är viktigast att säkerställa i staden. Kunskapen om ESBO-nätverket bör därför spridas och tillgängliggöras.

Förvaltningen anser också att det krävs ytterligare, fördjupade studier av ESBO-nätverket för att kunna föreslå var och på vilket sätt skötsel och säkerställande, som till exempel biotopskydd, är lämpligt och genomförbart samt var kompensationsåtgärder gör mest nytta.

Miljöförvaltningen har samrått med trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret i detta ärende.

Slut

Bilagor

1. Motion från Katarina Luhr, Jonas Eklund och Elina Åberg (MP)